

Tjänsteskrivelse

Datum

2025-04-16

Vår referens

Per Gunnar Rosengren

Utvecklingssekreterare

pergunnar.rosengren@malmo.se

Remiss angående remiss Utbildningsdepartementet - Tid för undervisningsuppdraget - åtgärder för god undervisning och läraryrkenas attraktivitet (SOU 2025:26)

GYVF-2025-1222

Sammanfattning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har fått möjlighet att yttra sig över betänkandet ”Tid för undervisningsuppdraget – åtgärder för god undervisning och läraryrkenas attraktivitet” (SOU 2025:26). Utredaren lämnar förslag inom tre huvudområden, 1. förslag om att minska den undervisningsnära dokumentationen, 2. förslag om lättnader i arbetet mot kränkande behandling och 3. förslag om ramar för lärares tid.

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen föreslår att nämnden ställer sig positiv till förslaget om att begränsa informationsskyldigheten till elever och vårdnadshavare och att informationen inte ska ges ”fortlöpande” utan ska ske vid tider som skolan bestämmer. Dock föreslår förvaltningen nämnden att lyfta att lärare inom kommunal verksamhet är tjänstepersoner som styrs av förvaltningslagens bestämmelser om serviceskyldighet och måste svara på förfrågningar inom rimlig tid. Förvaltningen föreslår att nämnden ställer sig tveksam till att utvecklingssamtalen minskas till en gång per läsår i stället för en gång per termin. Vidare föreslår förvaltningen att nämnden välkomnar att Skolverket får i uppdrag att ta fram riktlinjer för ändamålsenlig undervisningsnära dokumentation då ett sådant stödmaterial kan bidra till likvärdighet.

Förvaltningen föreslår att nämnden ställer sig tveksam till förslagen om att ta bort extra anpassningar utifrån de skrivningar som utredningen tar upp. Förvaltningen föreslår däremot att nämnden lyfter fram behovet av ett helhetsperspektiv på extra anpassningar och särskilt stöd. Detta då dessa frågor behandlas i flera utredningar utifrån ett flertal perspektiv, bland annat i utredningen om en förbättrad elevhälsa (dir. 2024:30).

Förvaltningen föreslår att nämnden bedömer att det finns såväl risker som möjligheter med förslagen gällande ett förändrat arbetssätt mot kränkningar och diskriminering. Nämnden föreslås lyfta att det är positivt att kränkningar och diskriminering utanför skolverksamheten inte behöver anmälas och utredas samt att det komplicerade regelverket ses över och förenklas. Vidare föreslås nämnden framhålla att det dock finns en risk för att rättssäkerheten i arbetet mot kränkande behandling kan minska. Bland annat då ett större godtycke om vad som ska anmälas blir möjligt när bara allvarliga eller upprepade kränkningar ska tas upp.

Lärarnas tid regleras idag genom kollektivavtal där mängden undervisning och undervisningsanknutet arbete dimensioneras i förhållande till varandra, liksom gentemot övriga arbetsuppgifter. Förvaltningen föreslår att nämnden bedömer att förslagen om reglerad undervisningstid kommer att försvåra rektors möjlighet att leda och fördela arbetet utifrån elevernas behov och förutsättningar eftersom rektor som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan ansvarar för skolans resultat.

Förvaltningen föreslår även att nämnden bedömer att förslagen om ramar för lärares tid kan leda till bland annat större undervisningsgrupper eftersom lärarnas undervisning minskar och resurstillskottet som utredningen föreslår är otillräcklig. Reglerade timmar för lärarnas undervisning kan vidare leda till att fler obehöriga och icke-legitimerade lärare genomför undervisning. Därmed föreslår förvaltningen att nämnden ställer sig negativ till de föreslagna ramarna för lärarnas arbetstid. Däremot föreslås nämnden att ställa sig positiv till att man ser över lärares möjlighet att utöva sitt undervisningsuppdrag i relation till en god arbetsmiljö med minskad administration.

Förslag till beslut

1. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden godkänner förvaltningens förslag till yttrande och överlämnar detsamma till kommunstyrelsen.

Beslutsunderlag

- Remiss angående remiss Utbildningsdepartementet - Tid för undervisningsuppdraget - åtgärder för god undervisning och läraryrkenas attraktivitet (SOU 2025:26)
- Remiss Utbildningsdepartementet - Tid för undervisningsuppdraget - åtgärder för god undervisning och läraryrkenas attraktivitet (SOU 2025:26)
- Tid för undervisningsuppdraget - åtgärder för god undervisning och läraryrkenas attraktivitet (SOU 2025:26)
- Tjänsteskrivelse GVN 2025-04-25 Remiss angående remiss Utbildningsdepartementet - Tid för undervisningsuppdraget - åtgärder för god undervisning och läraryrkenas attraktivitet (SOU 2025:26)

- Förslag till yttrande Remiss angående remiss Utbildningsdepartementet - Tid för undervisningsuppdraget - åtgärder för god undervisning och läraryrkenas attraktivitet (SOU 2025:26)
- Protokollsutdrag GVNAU 2025-04-11 §58 Remiss angående remiss Utbildningsdepartementet - Tid för undervisningsuppdraget - åtgärder för god undervisning och läraryrkenas attraktivitet (SOU 2025:26)

Beslutsplanering

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens arbetsutskott 2025-04-11

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2025-04-25

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet – utredningen i korthet

Regeringen beslutade i juni 2023 att tillsätta en utredning för att göra en översyn av förskollärares och lärares administrativa börda. Syftet är att frigöra tid som lärarna ska kunna lägga på att planera och bedriva undervisning. I juni 2024 beslutade regeringen om tilläggsdirektiv där det framgår att utredaren ska analysera och föreslå hur undervisningstiden för lärare i skolan och förskollärare och lärare i förskoleklassen kan regleras. Utredaren ska även överväga och analysera hur förskollärares och lärares tid för planering och uppföljning kan regleras.

Utredaren lämnar förslag inom tre huvudområden:

1. förslag om att minska den undervisningsnära dokumentationen,
2. förslag om lättnader i arbetet mot kränkande behandling,
3. förslag om ramar för lärares tid.

1. Förslag om att minska den undervisningsnära dokumentationen

I betänkandet lämnar utredaren förslag för att minska den administrativa bördan. Det handlar om förslag för att begränsa informationen till elever och vårdnadshavare. I skollagen och i läroplanerna anges att skolan fortlöpande ska informera och fortlöpande föra samtal om barnets och elevens utveckling och kunskapsutveckling. Utredaren föreslår att ordet ”fortlopande” ska tas bort. Det föreslås också att det ska vara tydligt att informationen till elever och vårdnadshavare ska ges vid tillfällen som bestäms av förskolan, fritidshemmet eller skolan.

Utredaren föreslår att kravet på antal utvecklingssamtal minskas i gymnasieskolan och i anpassade gymnasieskolan till en gång per läsår, i stället för som i dag, en gång per termin. Skriftliga individuella utvecklingsplaner föreslås byta namn till skriftliga kunskapsutvecklingsplaner och deras innehåll avgränsas till att enbart handla om

kunskapsutveckling. Idag ska den handla om elevens kunskapsutveckling och stödbehov. Utvecklingsplaner är inget krav i gymnasieskolan.

Användningen av digitala system och verktyg för information och dokumentation i skolväsendet ska utredas i särskild ordning. Utredaren anser att digitala system och lärplattformar används i verksamheterna till en alltför omfattande dokumentation och ibland medför en dubbeldokumentation eftersom de inte alltid är ändamålsenligt utformade utifrån förskollärarnas och lärarnas faktiska behov.

Vidare föreslås att Skolverket ges i uppdrag att ta fram riktlinjer för ändamålsenlig undervisningsnära dokumentation. Regleringen av extra anpassningar bör tas bort ur skollagen. Utredaren anser att intentionerna med extra anpassningar inte har infriats och att arbetet med att skapa en anpassad lärmiljö i stället har skapat en ansträngd arbetssituation för lärarna.

Skolmyndigheterna ska även få i uppdrag att aktivt verka för att arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet inte skapar onödig dokumentation eller dubbel- och överdokumentation för verksamhetsnära personal, som förskollärare och lärare.

2. Förslag om lättnader i arbetet mot kränkande behandling

Utredningens utgångspunkter

Utredaren anser att arbetet mot kränkande behandling är betungande och skapar stora informationsflöden som behöver hanteras skyndsamt. Det skapar också mycket arbete för skolledningen. Den digitala utvecklingen har gjort att antalet ärenden har ökat eftersom nätkränkningar även kan falla inom skolans uppdrag. Dessutom anser utredaren att barn- och elevombudets arbete (BEO) skapar ett stort merarbete då detaljerade frågor från BEO behöver hanteras på mycket kort tid. Utredaren anser även att det sker en förskjutning av skolornas arbete med kränkande behandling mot ett mer juridiskt och byråkratiskt arbetssätt, vilket leder till att lärarna överdokumenterar eftersom de vill säkra upp sitt arbete. Utredaren menar att detta tar tid från det förebyggande arbetet och flyttar fokus från det förebyggande arbetet till utredning. Det är viktigt att fokus ligger på det förebyggande arbetet enligt utredaren.

Utredarens förslag angående arbetet mot kränkande behandling

Utredaren föreslår att personalens ansvar för att aktivt motverka kränkande behandling inom utbildningen flyttas från 1 kap. skollagen till 6 kap. skollagen, där åtgärder mot kränkande behandling regleras. Det ska föras in en ny bestämmelse i sjätte kapitlet där det framgår att all personal är ansvarig för att uppmärksamma och agera för att hantera alla former av kränkande behandling. Förslaget är att: ”All personal är skyldig att aktivt uppmärksamma och agera för att hantera alla former av kränkande behandling i verksamheten.”

Däremot föreslås att personalens anmälningsskyldighet vid fall av kränkande behandling ändras till en informationsskyldighet. I dagens tionde paragraf i sjätte kapitlet läggs till att det endast rör sig om ”fall av allvarlig eller upprepad kränkande” behandling. Det innebär dock fortfarande att personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig utsatt för allvarlig eller upprepad kränkande behandling ska informera rektorn om detta. Personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig utsatt för kränkande behandling av någon i personalen ska också informera rektorn om detta.

Rektorns och huvudmannens anmälningsskyldighet kring kränkande behandling förändras inte men begränsas till samma uppgifter som ingår i informationsskyldigheten, dvs till fall av allvarlig eller upprepad kränkande behandling.

Vidare flyttas personalens och rektorns skyldighet att anmäla trakasserier och sexuella trakasserier från skollagen till diskrimineringslagen, men det innebär inte att den ändras innehållsmässigt.

Dagens krav på att anmäla, utreda och åtgärda fall av kränkande behandling som har samband med verksamheten ändras så att kravet i stället är att det finns en skyldighet att informera, anmäla, utreda och åtgärda fall av kränkande behandling om ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i verksamheten. Ansvaret begränsas därmed till kränkande behandling som skett ”i” skolan eftersom formuleringen idag lyder kränkande behandling ”som har samband” med verksamheten.

Utredaren föreslår att reglerna om åtgärder mot kränkande behandling ses över i sin helhet och samordnas med reglerna som styr arbetet med trygghet och studiero.

Regelverken som styr arbetet mot kränkande behandling och arbetet mot diskriminering behöver samordnas. Både Barn- och elevombudets roll och möjligheten för barn och elever att få skadestånd behöver utredas vidare.

3. Förslag om ramar för lärares tid

Bakgrund till förslagen om lärares tid

Utredaren lämnar en bakgrund till förslagen där denne menar att lärare och förskollärare inte har tid att följa upp och planera undervisningen. De har inte heller tid att bygga relationer med barn och elever. Lärarnas välmående och vilja att stanna i yrket påverkas negativt och det är viktigt att lärarna ges rimligt med tid för arbetet för att undervisningen ska kunna bedrivas med kvalitet.

Utredarens förslag

Utredaren föreslår därför en reglering som ska ge lärarna bättre förutsättningar för undervisningsuppdraget. Förslagen innebär en principiell ändring av statens styrning av hur huvudmännen kan använda lärarna, enligt utredaren. Utredaren föreslår att lärarnas undervisningstid regleras i en särskild förordning där undervisningen regleras i ett intervall av timmar. Ovanpå tiden för undervisning ska lärarnas tid för planering och uppföljning ska läggas till med samma tidsramar och slutligen ska tid avsättas som motsvarar ytterligare minst 20 procent av undervisningsuppdraget för lärare i gymnasieskolan och komvux. Den sista delen ska användas för att kunna anpassa tjänsten efter antal elever i grupperna, antal elever som läraren regelbundet möter i undervisningen och annat av betydelse för läraren.

Förslaget är 450–550 timmar som den högsta omfattningen av undervisningsuppdraget för lärare i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan som arbetar heltid. För lärare som undervisar i karaktärsämnen som har en yrkesinriktad profil är förslaget 450–650 timmar för lärare i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan. Totalt skulle det bli ett spann av 1080 – 1320 timmar respektive 1080 – 1560 timmar. Enligt förslaget skulle lärarna undervisa färre timmar än idag och ha mer tid för planering och uppföljning än vad som fallet är idag.

Utredaren föreslår att det i samtliga läroplaner ska stå att rektorn ansvarar för att förskollärare och lärare ges förutsättningar att planera, genomföra och följa upp sin undervisning. Utredaren föreslår också att det ska anges att huvudmännen behöver skapa förutsättningar för rektorer att utifrån behov skapa en infrastruktur på förskolor och skolor med kringfunktioner för administrativt, praktiskt och elevsocialt arbete. Utredaren menar att en del uppgifter som lärarna utför idag kan tas om hand av andra personalkategorier eller av lärare med ett särskilt uppdrag. Det handlar om frånvarohantering, registrera provresultat, skicka in information till myndigheter, dokumentera kränkingsärenden, leta vikarier och administrera elevlistor.

Huvudmannens ansvar bör förtydligas i skollagen gällande att ge rektorn förutsättningar att dels leda och samordna det pedagogiska arbetet, dels fördela resurser och ansvarsområden med särskilt fokus på undervisningsuppdraget.

Förslag till yttrande

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har fått möjlighet att yttra sig över betänkandet ”Tid för undervisningsuppdraget – åtgärder för god undervisning och läraryrkenas attraktivitet” (SOU 2025:26).

1. Angående förslagen om att minska den undervisningsnära dokumentationen (utredarens förslag 6.3.1, 6.3.2, 6.4.1)

I skollagen och i läroplanerna anges att skolan fortlöpande ska informera och fortlöpande föra samtal om barnets och elevens utveckling och kunskapsutveckling. Utredaren föreslår att ordet ”fortlopande” ska tas bort. Nämnden ställer sig positiv till förslaget om att begränsa informationsskyldigheten till elever och vårdnadshavare från ”fortlopande” till de tider som skolan bestämmer. Nämnden vill dock lyfta att lärare inom kommunal verksamhet är tjänstepersoner och därför även styrs av förvaltningslagens bestämmelser om serviceskyldighet. Det innebär att de måste svara på förfrågningar inom rimlig tid. Nämnden ser därför behov av ytterligare vägledning hur nämndens verksamheter ska förhålla sig till de olika bestämmelser.

Nämnden ställer sig tveksam till förslaget om att begränsa utvecklingssamtalet till en gång per termin för de flesta eleverna och vårdnadshavarna. Utvecklingssamtal är en viktig del av det undervisningsnära arbetet. Kontakten med vårdnadshavarna är viktigare ju större behov eleverna har.

Extra anpassningar (utredarens förslag 6.6.1, 6.7)

Utredaren anser att extra anpassningar ska tas bort och ersättas med naturligt stöttande undervisningsmetoder. Nämnden ställer sig frågande till varför utredningen menar att extra anpassningar är att likställa med individualiserade undervisningsformer, där lärare gör många olika planeringar för sin undervisning utifrån enskilda elevers behov och att det hindrar grupporienterad undervisning (s.136). Enligt nämnden ryms extra anpassningar inom ramen för lektionsdesign. Det innebär att det ligger i lärarnas uppdrag att utforma undervisningen efter eleverna och att undervisningen måste anpassas efter gruppen och ibland enskilda elever redan när den planeras.

Om extra anpassningar ska tas bort och ersättas enligt utredare av så kallade naturligt stöttande arbetsmetoder vill nämnden lyfta behovet av att en vägledning tas fram som tydliggör hur naturligt stöttande arbetsmetoder kan definieras praktiskt och avgränsas i verksamheterna. Enligt utredaren kan det finnas moment i undervisningen där andra kompetenser ska delta och ge stöd till elever. Exempelvis ska det inte ingå i lärares uppdrag att visa eleven hur digitala verktyg kan användas. Nämnden ser behov av ytterligare tydliggörande om vem som ska avgöra om en stödinsats innebär krav om ytterligare resurser eller om den kan genomföras av lärare.

Enligt utredningen kräver skolans regelverk inte att extra anpassningar dokumenteras men många huvudmän kräver det ändå för att skolorna ska kunna arbeta effektivt med stöd till elevers lärande. Nämnden finner det viktigt att extra anpassningar dokumenteras för att kunna följa upp elevers lärande och ta ställning till nästa steg och framför allt eventuellt behov av särskilt stöd. Vidare förelade Skolinspektionen (beslut den 25 november 2024 dnr. 2023:5500) Malmö stad att dokumentera och lämna in

extra anpassningar. Skolinspektionen hänvisade enbart till de författningsmässiga befogenheter myndigheten har att kräva underlag trots att ett dokumentationskrav inte finns i författningarna. Regleringen av extra anpassningar och dokumentation av dessa framstår därför som oklar.

Regeringen tillsatte utredningen ”En förbättrad elevhälsa” (dir. 2024:30). Detta betänkande föreslår också att extra anpassningar tas bort och ersätts med stödundervisning. Utöver denna har två ytterligare betänkanden presenterat förslag om extra anpassningar. Betänkandet ”Ett likvärdigt betygssystem” (SOU 2025:18, s.487) föreslår förändringar i hur bedömningen av extra anpassningar och särskilt stöd ska göras. Utredningen föreslår ändringar av regleringen om stöd i form av extra anpassningar som innebär att stöd ska ges om det befaras att eleven inte kommer att tillgodogöra sig kunskaper som minst motsvarar betygskriteriet godtagbara kunskaper. Även läroplanutredningen ”Kunskap för alla” (SOU 2025:19) tar upp ändringar kopplade till extra anpassningar.

Nämnden ställer sig tveksam till förslagen om att ta bort extra anpassningar utifrån de skrivningar som utredningen tar upp. Nämnden ser behovet av ett helhetsperspektiv på extra anpassningar och särskilt stöd utifrån förslagen från flera utredningar.

Utredningen föreslår att användningen av digitala system och verktyg för information och dokumentation i skolväsendet ska utredas i särskild ordning. Nämnden ställer sig tveksam till en sådan utredning eftersom användning av digitala system beror på varje huvudmans förutsättningar. Nämnden anser inte att en utredning på nationell nivå kommer kunna omfatta alla huvudmäns behov eller resurser.

När det gäller Skolverkets uppdrag att ta fram riktlinjer för ändamålsenlig undervisningsnära dokumentation är nämnden positiv till förslaget då ett sådant stödmaterial kan bidra till likvärdighet.

2. Angående förslagen om lättnader i arbetet mot kränkande behandling (utredarens förslag 7.4.1, 7.4.2, 7.4.3, 7.5.1, 7.5.2)

Nämnden bedömer att det finns såväl risker som möjligheter med förslagen gällande ett förändrat arbetssätt mot kränkningar och diskriminering. Det är positivt att kränkningar och diskriminering utanför skolverksamhet inte behöver anmälas och utredas samt att det komplicerade regelverket ses över och förenklas. Det finns dock en risk att rättssäkerheten när det gäller arbetet mot kränkande behandling kan minska. Bland annat kan det bli fallet då ett större godtycke om vad som ska anmälas blir möjligt när bara allvarliga eller upprepade kränkningar ska tas upp.

Nämnden ställer sig tveksam till att motverka kränkande behandling ändras till uppmärksamma och agera, dvs. formuleringen ”var och en som verkar inom

utbildningen ska aktivt motverka alla former av kränkande behandling” ändras till ”uppmärksamma och agera för att hantera alla former av kränkande behandling i verksamheten” som förs in i den nya paragrafen i sjätte kapitlet skollagen. Motverka lägger fokus på förebyggande arbetet, medan uppmärksamma och agera lägger fokus på det åtgärdande arbetet. Båda aspekterna är viktiga och nämnden föreslår därför att uppmärksamma och agera läggs till och inte ersätter ”motverka”.

Utredningen föreslår att personalens anmälningsskyldighet vid fall av kränkande behandling ändras från en anmälningsskyldighet till en informationsskyldighet. Personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig utsatt för allvarlig eller upprepade kränkande behandling ska informera rektorn om detta. Nämnden ställer sig negativt till att anmälningsskyldighet ändras till informationsskyldighet. Det riskerar försämra utredningarnas kvalitet och förlänga tiden för hantering av kränkningar vilket innebär att elever riskerar att inte få det stöd de behöver i tid.

Förslaget innebär en ändring där det inte ska informeras om alla misstänkta kränkningar utan enbart om de som är allvarliga eller upprepade. Nämnden ställer sig tveksam till att det enbart är allvarliga eller upprepade kränkningar som ska anmälas och utredas. Det riskerar försämra elevernas rättssäkerhet. Ändringen öppnar för att det sker en godtycklig bedömning av vad som är en allvarlig kränkning. Det finns också en risk att det inom gymnasieskolan och vuxenutbildningen kan bli svårare att upptäcka upprepade kränkningar eftersom eleverna har flera olika lärare och eleverna är äldre. Situationen för extra utsatta individer kan också försämrats som en följd.

Utredningen föreslår också att endast kränkande behandling som sker i verksamheten ska utredas. Nämnden ställer sig i grunden positiv att enbart kränkande behandling som sker i verksamheten ska utredas. Det är dock oklart vad som menas ”i verksamheten” i relation till den digitala miljön. Exempelvis är det inte tydligt vad som gäller för kränkningar på skolans digitala plattformar eller kränkningar på sociala medier under skoltid. Kränkningar på nätet, kan vara en inledning till upprepade kränkningar i verksamheten och därmed kan behöva utredas för att kunna sätta in lämpliga åtgärder.

Kartläggning av kränkningsärenden på gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens verksamheter i Malmö stad visar att det inte är lärare som dokumenterar kränkningsärenden, utan det görs främst av kuratorer, specialpedagoger och biträdande rektorer. Förändringarna i denna del kommer inte ha en stor påverkan på lärares arbetsuppgifter.

3. Angående förslaget om ramar för lärares tid (utredarens förslag 8.2.1, 8.2.2, 8.2.3, 8.2.4, 8.4)

Nämnden konstaterar att förslaget i denna del innebär att huvudmannen fortfarande har kvar ansvaret för att genomföra utbildning och undervisning i skolan enligt 2 kap. 2

§ skollagen och andra författningar, men att nämnden inte kan disponera de anställda som idag trots att nämnden är arbetsgivare. Utredaren konstaterar att förslagen innebär att den kommunala självstyrelsen inskränks men att denna inskränkning kan vara motiverad om den innebär att förutsättningarna för att bedriva undervisning av god kvalitet stärks. Att kvaliteten stärks skulle innebära att inskränkningen av självstyret är proportionell till den förbättring som förslagen medför, enligt utredaren. Det kommunala självstyret är en del av Sveriges grundlag RF 1 kap. 1 § (1974:152). Utredaren anser att förslagen kan vara en motiverad inskränkning av det kommunala självstyret då förslagen skulle göra läraryrket mer attraktivt och på lång sikt säkra lärarförsörjningen.

Nämnden vill poängtera att lärarbristen har minskat för de flesta lärarkategorier och förväntas minska ytterligare i samband att elevkullarna minskar på sikt enligt Skolverkets lärarprognos 2024. Det är naturligtvis positivt att läraryrket görs mer attraktivt men den reglering av lärarnas arbetstid som föreslås, regleras avtalsvägen på arbetsmarknaden. Den så kallade svenska modellen innebär att ersättning och villkor på arbetsmarknaden regleras genom avtal mellan arbetsgivarnas och arbetstagarnas parter. Enligt den överenskommelse som finns för lärare, HÖK24, ska parterna (arbetsgivare och lärare) ha dialog om principerna för hur de huvudsakliga arbetsuppgifterna fördelas på arbetstagare, där mängden undervisning och undervisningsanknutet arbete (planering, uppföljning och utveckling av undervisningen) dimensioneras i förhållande till varandra liksom gentemot övriga arbetsuppgifter. Rektor/chef ansvarar för att i samtal med den enskilde läraren finna en balans mellan tid för planering samt för- och efterarbete i förhållande till mängden undervisning inom ramen för hela arbetstiden.

Nämnden anser vidare att förslaget till att reglerera timmarna för lärarnas undervisning kommer begränsa och försvåra rektors möjlighet att leda och fördela arbetet utifrån elevernas behov och förutsättningar eftersom rektor som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan ansvarar för skolans resultat. Nämnden vill lyfta att det pågår en utredning ”Bättre förutsättningar för rektorena inom skolväsendet” (Dir. 2024:48). Nämnden anser att det är viktigt att anlägga en helhetssyn på förändringar i skolorganisationen där perspektiv från olika utredningar beaktas med hänsyn till alla professioners arbetsmiljö.

Det är inte tydligt i förslaget var den elevnära tiden finns och vad den ska innehålla. Nämnden anser att mentorskap och studiehandledning bör ingå i den elevnära tiden. Det är oklart hur förslaget att lärarna inte ska registrera frånvaro ska genomföras praktiskt i verksamheten. Det är lärare som möter eleverna i sin undervisning. Även om gymnasiet är en frivillig skolform så är inskrivna elever skyldiga att delta i undervisningen och därmed är det skolans ansvar att förebygga och åtgärda frånvaro samt främja närvaro.

Om en reglering ändå ska införas trots de principiella invändningar som finns, förespråkar nämnden inte ett tidsspann utan enbart ett tak dvs. ett maximalt antal timmar.

Även om lärarbristen har minskat kvarstår utmaningen med att rekrytera vissa lärarkategorier. Det finns en brist på exempelvis yrkeslärare generellt och denna kategori är därför svår att rekrytera. Reglerade timmar för lärarnas undervisning kan leda till att fler obehöriga och icke-legitimerade lärare genomför undervisning. Nämnden anser att antalet undervisningstimmar för yrkesprogram är för lågt ställt och måste höjas för att kunna säkerställa kvalitet i undervisning.

Utredaren anser att lärare i för hög utsträckning blir involverad i elevsociala frågor och att det tar för mycket tid från undervisningsuppgiften. Det finns emellertid flera studier som pekar på betydelsen av relationer mellan lärare och elever i undervisningen. Skolverket sammanfattar forskning kring relationers betydelse i undervisningen och pekar på att forskningen tar upp tre centrala kompetensområden för en lärare: didaktisk kompetens, ledarkompetens och relationskompetens¹. Därmed riskerar fokus på enbart undervisning utan att relationella möten med eleverna möjliggörs, ha negativ påverkan på elevers lärande.

Angående kostnader för förslaget om ramar för lärares tid (avsnitt 11, konsekvensanalys, tabell 11.6)

Utredaren anger att i enlighet med den kommunala finansieringsprincipen bör de ekonomiska konsekvenserna av förändringar i kommunernas åligganden neutraliseras genom förändringar av det generella statsbidraget. Utredaren bedömer att förslagen innebär en ökning av statens kostnader för skolan med 2 566 miljoner kronor per år från och med år 2028. Kostnaderna utförs av ökade kostnader för undervisning. För gymnasieskolan skulle kostnaderna vara cirka 800 miljoner per år.

Förslagen innebär enligt utredaren att lärare generellt föreslås undervisa mindre än idag, dvs. mindre än den tid som arbetsgivare och arbetstagare kommit överens om enligt den modell som finns för att reglera löner och arbetsförhållanden i Sverige. Lärarna kommer att få mer tid för planering och uppföljning enligt utredaren. Förslagen kommer dock att påverka olika lärarkategorier olika.

Det framgår också av utredningen att förslagen innebär att mer personal måste anställas i skolan både eftersom uppgifter som i dag är lärarnära som frånvaroregistrering inte ska utföras av lärarna och kontakter med andra myndigheter och omvärlden inte ska ingå i lärarens uppdrag. Förslaget kommer innebära ökade kostnader för verksamhet då antalet timmar som eleverna har rätt till (garanterad undervisningstid) förblir detsamma

¹ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/artiklar-om-forskning/relationskompetens-viktig-aspekt-av-lararprofessionen>

som idag. Det kommer även att krävas att nämnden anställer fler personer för att utföra de uppgifter som lärarna utför idag. Utredaren har inte vägt in kostnader för att anställa ytterligare personal. Nämnden bedömer att utredarens kostnadsberäkning därför inte täcker in de kostnader som förslagen medför. Nämnden ser också utmaningar med att definiera innehållet i de tjänster som avses och att anställa de personalkategorier som identifieras av utredaren.

Utdedningen beräknar enbart kostnader som uppstår i och med att taket för undervisning införs, men inte i tillräcklig omfattning. Nämnden bedömer att förslagen kommer att kunna leda till större undervisningsgrupper eftersom lärarnas undervisning minskar och resurstillskottet som utredningen föreslår är otillräckligt. Vidare menar nämnden att ekonomiska aspekter av förslaget om att ha extra resurser i klassrummet behöver utredas ytterligare.

Ansvariga

Elena Zukauskaitė Avdelningschef

Anneli Schwartz Förvaltningschef